

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

CULTIVATING MORALITY AND ETHICS OF STUDENTS AT WAT SALA MEECHAI
MUNICIPAL SCHOOL NAI MUEANG SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT, NAKHON SI
THAMMARAT PROVINCE

พระชนดล กิตติโก (บุญเพชร)*, ไพรัตน์ ฉิมหาด, ดิเรก นุ่นกล้า, นิชารีย์ ปรีชา, ปุญญาดา จงละเอียด, พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี

PhraThanadon Kittiko (Bunphet)*, Pairat Chimhad, Direk Nunklam, Nicharee Preecha, Punyada Chongla-iad, Phranattapong Yanameteetee

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Arts, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: mepopkung@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย จำนวน 349 คน เลือกโดยการสุ่มคํานวณของเครืองซีและมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย จำนวน 5 คน ครูหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 3 คน ครูประจำสายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 9 คน และ 4) เจ้าอาวาส/พระสงฆ์วัดศาลามีชัย จำนวน 3 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ และด้านการสร้างระบบสนับสนุน ทำให้การเรียนรู้และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และยังพบรายละเอียดที่สะท้อนถึงการมีบรรยากาศที่ดี ความปลอดภัย การเรียนรู้แบบเน้นคุณธรรม การฝึกปฏิบัติจริง และการจัดระบบสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การปลูกฝังคุณธรรม, จริยธรรม, นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย, จังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

This research article aims to study: 1) The instillation of moral and ethical values among students of Wat Sala Mee Chai Municipal School, Nai Mueang Subdistrict, Mueang District, Nakhon Si Thammarat Province; and 2) Recommendations and guidelines for instilling moral and ethical values among students of the same school. This is a mixed-methods research comprising both qualitative and quantitative approaches. The qualitative research involved structured interviews, using a detailed interview guide as the main data collection instrument. Key informants included: 1) Five school administrators, 2) Three head teachers of upper primary levels, 3) Nine teachers of upper primary levels, and 4) Three monks from Wat Sala Mee Chai temple. The quantitative research employed a questionnaire divided into two parts: Part 1 gathered demographic information of respondents; Part 2 focused on the instillation of moral and ethical values in students of the school. The sample group consisted of 349 students from Wat Sala Mee Chai Municipal School. The research findings revealed that: 1) the overall instillation of moral and ethical values among the students was at a high level across all five dimensions; and 2) The proposed guidelines for instilling moral and ethical values were categorized into five key areas: 2.1) Creating a morally supportive environment, 2.2) Providing knowledge and understanding about morals and ethics, 2.3) Offering opportunities for students to practice, 2.4) Learning through experience-based lessons, and 2.5) Establishing a support system.

Keywords: Moral, Ethical, Wat Sala Mee Chai Municipal School Students, Nakhon Si Thammarat Province

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) สำหรับเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน เพื่อสร้างผลผลิตผลลัพธ์ให้เกิดกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจุดเด่นประการหนึ่งของแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับนี้ คือ ในส่วนของเป้าหมายด้านคุณภาพที่ได้ให้ความสำคัญต่อระดับความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความสำเร็จที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นพลเมืองของผู้เรียน เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนตามแผนฯ ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) นอกจากนี้ แผนพัฒนาการศึกษา ดังกล่าวได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้หลายประการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และให้บรรลุผลสำเร็จต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยในส่วนของยุทธศาสตร์ที่สนองต่อพันธกิจด้านการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ/

ประเภทสู่สากล ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลและกำหนดตัวชี้วัด "ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม" เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุผลสำเร็จภายใต้แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับนี้ จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) พบว่า ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือมีการกิจโดยตรงในการรวบรวมศึกษาผลการจัดการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ในมิติด้านความมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนตั้งนั้น เพื่อให้การศึกษามีผลการดำเนินงาน ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในตัวชี้วัด “ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรม” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพและมีข้อมูลครบถ้วน ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2599 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึก รักษาสิ่งแวดล้อม มีคุณลักษณะ คุณธรรมจริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคมของโลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดิ่งามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวันการใช้ชีวิตและความสัมพันธ์ กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลงแย่งแย่ง เอาัดเอาเปรียบกัน ขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวมพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและผลิตภาพแรงงานต่ำ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากร ปัญหาคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

สังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบัน มีปัญหาจริยธรรมเป็นอย่างมากทั้งที่เกิดขึ้นกับผู้ใหญ่และปัญหาที่เกี่ยวกับเด็ก หรือ เยาวชนของชาติ ซึ่งปัญหานั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติคือศีลธรรมและจริยธรรมเสื่อมโทรม เป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าสกัดกั้นการพัฒนาใด ๆ ที่พึงมีขึ้นประการหนึ่ง สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปเร็วมากทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมายปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นที่สนใจก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับ “วัยรุ่น” หรือ “เยาวชน” เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มกำลังสำคัญของประเทศชาติ อีกทั้งวัยรุ่นเองละทิ้งศีลธรรมและวัฒนธรรมมากขึ้น ความประพฤติและแสดงออกของวัยรุ่นขัดต่อศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงามของชาติตลอดไปถึงการประพฤติเสียหายและฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน โดยทั่วไปนั้นพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นที่น่าสนใจอย่างมากของพ่อแม่ ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน ด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลง ในด้านความเจริญเติบโตทั้งในร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเด็กวัยนี้ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวมากกว่าเด็กอื่น ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2564)

ในปัจจุบัน สังคมไทยเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและค่านิยมของเยาวชนเป็นอย่างมาก เยาวชนจำนวนไม่น้อยขาดจิตสำนึกในคุณธรรม ขาดความเคารพผู้ใหญ่ ละเลยต่อหน้าที่ทางสังคม และประพฤติตนในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น การพูดจาหยาบคาย การทะเลาะวิวาท การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ผิด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน (พระมานิตย์ โชติธมโม (อรรคชาติ), 2562) โรงเรียนเทศบาล

วัดศาลามีชัย ในฐานะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตชุมชนและตั้งอยู่ภายในบริเวณวัด จึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไหว้พระสวดมนต์ การทำบุญตักบาตร การอบรมคุณธรรมจริยธรรม การบวชสามเณรภาคฤดูร้อน รวมทั้งการสอดแทรกคุณธรรมในบทเรียน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรมในใจและปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน จากการศึกษาจากข้อมูลสถิติเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไทย โดยกลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคมสำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชนไทย ไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ฯลฯ โดยส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ตามลำดับ หากพิจารณาจำนวนคดีที่เด็กถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ พบว่า มีเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวนไม่น้อยที่กระทำผิด โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุระหว่าง 15 - 17 ปี ประมาณ 30000 คดีต่อปี ซึ่งทางที่ดีที่สุด คือ ควรหาทางป้องกันเหตุมากกว่าการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2563) แม้ว่าทางโรงเรียนจะมีการดำเนินกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังพบปัญหานักเรียนบางส่วนขาดระเบียบวินัย พุดจาไม่สุภาพ ละเลยหน้าที่ และขาดความเคารพต่อผู้ใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้มีความเหมาะสม ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2563)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียน เทศบาลวัดศาลามีชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ และ การวิจัยเชิงปริมาณ ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดยมุ่งเน้นศึกษาการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านเนื้อหาไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ 4) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นักเรียนนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ จำนวน 3,956 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามี

ชัยฯ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (krejcie & morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 349 คน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย จำนวน 5 คน 2) กลุ่มครูหัวหน้าสายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (4,5,6) จำนวน 3 คน 3) กลุ่มครูประจำสายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (4,5,6) จำนวน 9 คน 4) กลุ่มเจ้าอาวาส/พระสงฆ์วัดศาลามีชัย จำนวน 3 รูป ได้เลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ได้สร้างขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีข้อคำถามมีละเอียดตาม ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ตรงและถูกต้องแล้ว 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้มี 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการดังนี้ 1.1) มีขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อลงพื้นที่ขออนุญาตหมายสถานที่ วัน เวลา และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 1.2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนการดำเนินการสนทนารวบรวมความคุ้นเคยแจ้งวัตถุประสงค์ อธิบายเหตุผลกับผู้ให้ข้อมูลแล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่ต้องการ และ 1.3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 2.1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคพื้นที่ภาคสนาม 2.2) ได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้คำถามที่ถูกสร้างขึ้นมาสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว นำมาจัดระบบตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปซึ่งได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้น นำมาเรียบเรียงเนื้อหาใจความให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจได้ง่ายและแยกออกไปเป็นแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์ และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คือ รวบรวมคำตอบและข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้มีความสละสลวย รัดกุมเข้าใจง่าย แยกออกเป็นแต่ละด้านตามลำดับ แนะนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล วัดศาลามีชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 5 ด้าน และในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ 4) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน แสดงได้ดังตารางที่ 1 - 6

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ โดยรวมทั้ง 5 ด้าน

การปลูกฝังฯ โดยรวม	ระดับการปลูกฝังฯ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม	4.88	0.71	มากที่สุด
ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	4.11	0.64	มาก
ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ	4.32	0.49	มาก
ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์	4.77	0.46	มากที่สุด
ด้านการสร้างระบบสนับสนุน	4.98	0.51	มากที่สุด
รวม	4.32	0.44	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการวิเคราะห์ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างระบบสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$) และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม ($\bar{X} = 4.88$) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.77$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.32$) และ ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.11$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม

ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม	ระดับการปลูกฝังฯ		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$
1. สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำเรียน	4.33	0.59	มาก
2. ความปลอดภัยในการทำเรียน จากอันตรายต่าง ๆ	4.69	0.67	มากที่สุด
3. บรรยากาศที่ดีและทำให้มีความสุขในการเรียน	4.75	0.72	มากที่สุด
4. การสนับสนุนให้เกิดความสมดุลของการดำเนินชีวิตกับการเรียน	4.40	0.59	มาก
รวม	4.88	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ศาลามีชัยฯ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 3 ได้รับบรรยากาศที่ดีและทำให้มีความสุขในการเรียน ($\bar{X} = 4.75$) และข้อที่ 2 ได้รับความปลอดภัยในการทำเรียนจากอันตรายต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.69$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 4 ได้รับการสนับสนุนให้เกิดความสมดุลของการดำเนินชีวิตกับการเรียน ($\bar{X} = 4.40$) และ ข้อที่ 1 ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำเรียน ($\bar{X} = 4.33$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	ระดับการปลูกฝังฯ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การเรียนการสอนที่เน้นถึงคุณธรรม	4.85	0.88	มากที่สุด
2. การจัดเข้าค่ายอบรมคุณธรรม	3.87	0.79	มาก
3. ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม	3.29	0.59	ปานกลาง
4. ทศนคติที่ดี และการยึดมั่นในหลักคุณธรรม	4.51	0.67	มากที่สุด
รวม	4.11	0.79	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล วัดศาลามีชัยฯ ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 การเรียนการสอนที่เน้นถึงคุณธรรม ($\bar{X} = 4.85$) และข้อที่ 4 ทศนคติที่ดีและการยึดมั่นในหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.51$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนข้อที่ 2 การจัดเข้าค่ายอบรมคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และข้อที่ 3 ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ

ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ	ระดับการปลูกฝังฯ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ส่งงาน หรือการบ้านตรงตามกำหนดเสมอ	4.44	0.83	มาก
2. ไม่เคยผัดนัดกับเพื่อน หรือไปช้ากว่าเวลานัด	4.57	0.92	มากที่สุด
3. เตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนเข้าเรียน / ก่อนสอบ อยู่เสมอ	3.99	0.85	มาก
4. ไม่เคยหลีกเลี่ยงการทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย	3.55	0.84	มาก
รวม	4.32	0.67	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 ไม่เคยผัดนัดกับเพื่อน หรือไปช้ากว่าเวลานัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนข้อที่ 1 ส่งงาน หรือการบ้านตรงตามกำหนดเสมอ ($\bar{X} = 4.44$) ข้อที่ 3 เตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนเข้าเรียน / ก่อนสอบ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.32$) และข้อที่ 4 ไม่เคยหลีกเลี่ยงการทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.32$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านการสร้างบทรียนจากประสบการณ์

ด้านการสร้างบทรียนจากประสบการณ์	ระดับการปลูกฝังฯ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผ่านการฝึกอารมณ์ ผ่านการเจอประสบการณ์ หรือ สิ่งที่ส่งผลให้เกิดอารมณ์เหล่านั้น	4.68	0.79	มากที่สุด
2. สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านการตั้งคำถาม	4.72	0.88	มากที่สุด
3. รับรู้ได้ถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้น รับรู้ว่าอารมณ์นี้เรียกว่าอะไร ให้ลองชวนคิดต่อว่าตัวเองจะสามารถประสบกับอารมณ์แบบนี้ได้จากการเข้าไปอยู่ในประสบการณ์แบบไหนได้อีกบ้าง	3.99	0.71	มาก
4. ได้ลองปรับใช้สิ่งที่ได้รู้จักมา กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คิดมาแล้วว่า น่าจะทำให้เกิดอารมณ์แบบนี้อีกครั้ง	3.81	0.69	มาก
รวม	4.77	0.89	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ด้านการสร้างบทรียนจากประสบการณ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านการตั้งคำถาม ($\bar{X} = 4.72$) และ ข้อที่ 1 ผ่านการฝึกอารมณ์ ผ่านการเจอประสบการณ์ หรือ สิ่งที่ส่งผลให้เกิดอารมณ์เหล่านั้น ($\bar{X} = 4.68$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 3 รับรู้ได้ถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้น รับรู้ว่าอารมณ์นี้เรียกว่าอะไร ให้ลองชวนคิดต่อว่าตัวเองจะสามารถประสบกับอารมณ์แบบนี้ได้จากการเข้าไปอยู่ในประสบการณ์แบบไหนได้อีกบ้าง ($\bar{X} = 3.99$) และข้อที่ 4 ได้ลองปรับใช้สิ่งที่ได้รู้จักมา กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คิดมาแล้วว่า น่าจะทำให้เกิดอารมณ์แบบนี้อีกครั้ง ($\bar{X} = 3.81$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัยฯ ด้านการสร้างระบบสนับสนุน

ด้านการสร้างระบบสนับสนุน	ระดับการปลูกฝังฯ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน	4.91	0.89	มากที่สุด
2. ครูในโรงเรียนมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.72	0.80	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียน	4.85	0.74	มากที่สุด
4. โรงเรียนมีการป้องกัน และ การแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ	4.18	0.69	มาก
รวม	4.91	0.91	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัยฯ ด้านการสร้างระบบสนับสนุน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.91$) ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.85$) และ ข้อที่ 2 ครูในโรงเรียนมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.72$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 4 โรงเรียนมีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.18$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม คือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี โดยเฉพาะในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม เชิงพรรณนา ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีคุณค่าและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและตนเองการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรมในโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย เริ่มต้นจากการออกแบบและสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ด้านคุณธรรมอย่างครบถ้วน โดยทางโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมการประกวดสุนทรพจน์ การประกวดเขียนเรียงความ และการจัดค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการเรียนการสอนที่เน้นการสร้างทัศนคติที่ดี การยึดมั่นในหลักศีลธรรม และการพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม คือ กระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี โดยเฉพาะในด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตและการทำงานในสังคม โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัยมุ่งเน้นในการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการสร้าง ความเข้าใจในหลักคุณธรรมที่สำคัญ เช่น การสอนเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ความเมตตา และการเสียสละ โดยการนำเสนอหลักการเหล่านี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในทุกวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อให้เด็กนักเรียนเห็นความสำคัญของคุณธรรมใน

ชีวิตประจำวัน 3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ คือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้สามารถนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง และสะท้อนคุณค่าทางจริยธรรมในทุกบริบทของชีวิตในโรงเรียน เป็นต้น 4) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ คือ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ เป็นแนวทางสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่ดีงามให้กับนักเรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ ไตร่ตรอง และปรับพฤติกรรมของตนเองในทางที่เหมาะสม โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการสะท้อนคิด โดยหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมจิตอาสา การช่วยงานโรงเรียน การเข้าค่ายคุณธรรม หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา นักเรียนจะถูกเชิญชวนให้สะท้อนความรู้สึก บทเรียนที่ได้ และการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ผ่านการเขียนบันทึก การเล่าเรื่องหน้าชั้นเรียน หรือการอภิปรายกลุ่มเล็ก ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทักษะในการคิดวิเคราะห์และการรู้จักประเมินตนเอง และ 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน คือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะทางจริยธรรมของนักเรียนให้มีความรับผิดชอบและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณค่า โดยเฉพาะการสร้างระบบสนับสนุนที่ช่วยเสริมสร้างและส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาในด้านจิตใจและการกระทำที่ดีต่อสังคม การสร้างระบบสนับสนุนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย เป็นการจัดทำและจัดระบบต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียน โดยเริ่มต้นจากการมีการวางแผนและการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนที่มุ่งมั่นในการส่งเสริมการศึกษาและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนานักเรียนทุกคน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัยฯ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างระบบสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติประสบการณ์ และ ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ รายละเอียดในแต่ละด้านมีดังนี้ 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 3 ได้รับบรรยากาศที่ดีและทำให้มีความสุขในการเรียน และข้อที่ 2 ได้รับความปลอดภัยในการทำเรียนจากอันตรายต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 4 ได้รับการสนับสนุนให้เกิดความสมดุลของการดำเนินชีวิตกับการ

เรียน และ ข้อที่ 1 ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 การเรียนการสอนที่เน้นถึงคุณธรรม และข้อที่ 4 ทศนครีที่ดีและการยึดมั่นในหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 2 การจัดเข้าค่ายอบรมคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วน ข้อที่ 3 ความรู้ความเข้าใจด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 ไม่เคยผัดนัดกับเพื่อน หรือไปช้ากว่าเวลานัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 1 ส่งงาน หรือการบ้านตรงตามกำหนดเสมอ ข้อที่ 3 เตรียมตัวอ่านหนังสือก่อนเข้าเรียน/ก่อนสอบ อยู่เสมอ และข้อที่ 4 ไม่เคยหลีกเลี่ยงการทำงานบ้านที่ได้รับมอบหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 4) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 2 สะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านการตั้งคำถาม และ ข้อที่ 1 ผ่านการฝึกอารมณ์ผ่านการเจอประสบการณ์หรือสิ่งที่ส่งผลให้เกิดอารมณ์เหล่านั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 3 รับรู้ได้ถึงอารมณ์ที่เกิดขึ้น รับรู้ว่าการณ์นี้เรียกว่าอะไร ให้ลองชวนคิดต่อว่าตัวเองจะสามารถประสพกับอารมณ์แบบนี้ได้จากการเข้าไปอยู่ในประสบการณ์แบบไหนได้อีกบ้าง และข้อที่ 4 ได้ลองปรับใช้สิ่งที่ได้รู้จักมากับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คิดมาแล้วว่าน่าจะทำให้เกิดอารมณ์แบบนี้อีกครั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ 1 โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงาน ข้อที่ 3 โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียน และ ข้อที่ 2 ครูในโรงเรียนมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่ 4 โรงเรียนมีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตนา พุทเมตะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี ผลการศึกษาพบว่าการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของสาธารณรัฐเกาหลีนั้นมีการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัว 2) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคม โดยประเทศเกาหลีนั้นแนวทางการปฏิบัติตามคำสอนของลัทธิขงจื้อ ในภาวะของความแตกต่างกันนั้นไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใดก็ตามเราควรประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทกับหน้าที่ของเรา ซึ่งในประเด็นนี้ถือเป็นแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัวที่เน้นให้ประพฤติปฏิบัติตนตามลัทธิคำสอนของขงจื้อ เช่นเดียวกันกับในประเทศอินเดียใช้การศึกษาโดยใช้หลักสูตรวิชาศาสนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ประเทศอินเดียจะมีการนำหลักหลักสูตรวิชาศาสนามาปรับใช้ในการปลูกคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายในเรื่องศาสนาและไม่สามารถที่จะประกาศความชัดเจนในเรื่องของศาสนาใดศาสนาหนึ่งได้ (จิตนา พุทเมตะ, 2559)

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ มีรายละเอียดผลการวิจัย สรุปความทั้ง 5 ด้าน ได้ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทางด้านคุณธรรม เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมที่ดีตามหลักศีลธรรม โดยเริ่มจากการสร้างสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สถานที่เรียนได้รับการจัดสรรให้มีความสะอาด ร่มรื่น พร้อมทั้งมีกิจกรรมที่กระตุ้นการทำดีและการเคารพสิทธิผู้อื่น โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยง

กับการเรียนรู้ด้านคุณธรรม เช่น การประกอบพิธีทางศาสนา การฝึกทักษะในการทำงานกลุ่ม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีระเบียบวินัย นักเรียนได้เรียนรู้การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความรับผิดชอบ และการช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชนโรงเรียน โดยการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและเต็มไปด้วยความรักในคุณธรรมต่าง ๆ การฝึกฝนและปลูกฝังความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม การช่วยเหลือสังคม และการเคารพกฎระเบียบ เป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนมุ่งเน้น นักเรียนทุกคนได้รับการส่งเสริมให้เป็นคนดี มีจิตสำนึกที่ถูกต้องและมีคุณธรรมในทุก ๆ ด้านของชีวิต ความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการสนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมที่มั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แสงนภา ภักดีศิริวงษ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการให้โอกาสและส่งเสริมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) ด้านการสั่งสอนอบรม พระส่วนมากให้การสั่งสอนอบรมมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในส่วนที่เป็นเนื้อหาที่ใช้ในการสั่งสอนคือ ความเมตตา ความกรุณา ความกตัญญู 2) ด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางด้านการส่งเสริมจริยธรรม พระส่วนมากมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา อาทิ การจัดโครงการอบรมศีลธรรมนักเรียนภาคฤดูร้อน เป็นต้น 3) ด้านการให้คำแนะนำปรึกษา พระส่วนมากให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาทั่วไป อาทิ ปัญหาทางการเรียน การเงิน สุขภาพ โดยส่วนมากให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนไปทำกิจกรรมที่วัด 4) ด้านการเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พระจะมีส่วนในการชักชวนสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ การบอกล่าวแก่สมาชิกในชุมชนเมื่อสมาชิกในชุมชนมาประกอบกิจกรรมทางศาสนา (แสงนภา ภักดีศิริวงษ์, 2558) 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม มุ่งเน้นการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมในทุก ๆ ด้าน เพื่อสร้างพื้นฐานความคิดที่ถูกต้องและส่งเสริมให้เด็กนักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง โรงเรียนใช้หลักสูตรที่เกี่ยวกับการสอนคุณธรรมและจริยธรรม โดยมีการนำเสนอบทเรียนที่ครอบคลุมทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายและความสำคัญของคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการมีจิตสำนึกในการทำความดี ในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม โรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ออกแบบมาให้สอดคล้องกับอายุและพัฒนาการของนักเรียน โดยการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การใช้เรื่องราวจากตำราหรือหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรม การใช้กิจกรรมกลุ่มหรือการอภิปรายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักคุณธรรมต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเสริมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา ที่สามารถเชื่อมโยงกับการเรียนรู้คุณธรรม นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติที่ดี เช่น การให้รางวัลหรือคำชมเชยสำหรับนักเรียนที่แสดงออกถึงคุณธรรมที่ดีในการทำงานร่วมกันในชั้นเรียน การให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้สึกถึงความสำคัญและคุณค่าของการทำดี โรงเรียนยังมีกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกในการเคารพกฎระเบียบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการฝึกฝนให้เด็กมีความสามารถในการตัดสินใจและเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง นอกจากนี้การมีผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในเด็กนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ นักเรียนจึงได้รับความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ลึกซึ้ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อ้อมเดือน สดมณี และคณะ เรื่อง การศึกษาสภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยในเชิงลึก พบว่า จากองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 20

แห่ง สภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

- 1) การพัฒนาคุณธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยจะเน้นทั้งความรู้การปฏิบัติ และความตระหนักในความ เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ในการอบรมจะใช้สื่อต่าง ๆ เข้ามาประกอบการฝึกอบรม และใช้เทคนิคการสอนของครูมา ประยุกต์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
- 2) การพัฒนาคุณธรรมโดยผ่านการปฏิบัติธรรม โดยใช้การปฏิบัติตาม หลักสติปัฏฐาน 4 แนวทางในการปฏิบัติมีอยู่หลายแนวทาง ทั้งที่เน้นภาคปริยัติ (ภาคทฤษฎี) และปฏิบัติควบคู่กัน ไป โดยจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ พื้นฐานด้านความรู้ของผู้เข้าร่วมปฏิบัติ
- 3) การพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต โดยผ่านตัวแทนทางสังคม ไม่ว่าจะเป็น พระสงฆ์ ครู-อาจารย์ พ่อ-แม่ หรือแม่กระทั่งเพื่อน เป็นต้นพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต โดยผ่านองค์กรต่าง ๆ เป็นรูปแบบ ที่เป็นการผสมผสานการพัฒนาเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิต โดยที่เน้นการใช้ธรรมะควบคู่กันไป (อ้อมเดือน สดมณี และคณะ, 2564)

3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ ในวิถีชีวิตของชุมชนสาละมัยชัยฯ เน้นการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติคุณธรรมและจริยธรรมในชีวิตจริง โดยการออกแบบกิจกรรมที่สามารถ เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการแสดงออกถึงความดีงามและพฤติกรรมที่มีคุณธรรมใน ชีวิตประจำวัน หนึ่งในกิจกรรมที่สำคัญคือการจัดให้มีการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งนักเรียนต้องทำงานร่วมกัน โดยส่งเสริม การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมมือกันแก้ปัญหา และการทำงานอย่างมีความรับผิดชอบ การทำงานกลุ่มช่วย ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความรับผิดชอบ รวมถึงการมีจิตสำนึกที่ดีต่อ ผู้อื่น นอกจากนี้ โรงเรียนยังจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เช่น การช่วยเหลือเพื่อน ร่วมชั้นเรียนในเวลาที่ลำบาก หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น การทำกิจกรรมการกุศลหรือการรักษา ความสะอาดในโรงเรียน ซึ่งเป็นการฝึกให้เด็กนักเรียนรู้จักการเสียสละและการช่วยเหลือผู้อื่น กิจกรรมเช่น การเข้า ร่วมพิธีทางศาสนา หรือการเรียนรู้หลักธรรมจากผู้รู้ภายในชุมชน ก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและพัฒนาความเข้าใจในคุณค่าของการทำความดี อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกรับรู้ของการเป็นส่วน หนึ่งในสังคมที่มีความรับผิดชอบร่วมกัน โรงเรียนยังมีการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้านความมีระเบียบวินัย โดยมีการจัดระบบการดูแลและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการมี ระเบียบวินัยในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาด และการเคารพสิทธิผู้อื่น การสร้าง โอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมจะช่วยให้เด็กนักเรียนเข้าใจและมีพฤติกรรมที่ สอดคล้องกับหลักคุณธรรมอย่างยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการสร้างบทเรียน จากประสบการณ์ การให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและการปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยการสร้างบทเรียนที่สะท้อนความเป็นจริงและการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่นักเรียนสามารถสัมผัสได้จริง การเรียนรู้จากประสบการณ์นี้ช่วยให้เด็กนักเรียนสามารถเข้าใจคุณธรรมและจริยธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โรงเรียนมีการจัด กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง เช่น การทำงานร่วมกันในโครงการต่าง ๆ ที่มีการแก้ไขปัญหาหรือการวางแผน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการมีจิตสำนึกที่ดี การเคารพผู้อื่น การทำงานเป็นทีม และการรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการสร้างบทเรียนที่เน้นการเรียนรู้จาก ข้อผิดพลาด โดยให้โอกาสนักเรียนได้สะท้อนความคิดและวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ จริงในชุมชนก็เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่โรงเรียนใช้ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การจัดกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน

การทำความสะอาดหรือการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โรงเรียนและชุมชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการให้และการดูแลรักษาสิ่งรอบตัว ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมที่ดี นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจที่ดี เช่น การให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม หรือปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผล การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเคารพในความแตกต่าง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแสดงละครที่สะท้อนถึงคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และการช่วยเหลือผู้อื่น ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีที่โรงเรียนใช้ในการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ดีและเป็นตัวอย่างให้กับเพื่อน ๆ ในชุมชนโรงเรียน การสร้างบทเรียนจากประสบการณ์นี้ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสสะท้อนและเข้าใจถึงคุณค่าของคุณธรรมและจริยธรรมผ่านการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เมื่อพวกเขาได้เรียนรู้และประสบกับสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้เกิดการเข้าใจที่แท้จริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนจะได้พัฒนาคุณลักษณะทางด้านจริยธรรมและคุณธรรมอย่างมั่นคง และสามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมได้ในอนาคต และ 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน การสร้างระบบที่สนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบไปด้วยการสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมให้กับนักเรียน หนึ่งในระบบสนับสนุนที่สำคัญคือการสร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง โดยโรงเรียนให้ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถติดตามและส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน การประชุมผู้ปกครองเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมและการพัฒนาของนักเรียนเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ช่วยสนับสนุนการปลูกฝังคุณธรรมในเด็กนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการสนับสนุนจากครู โรงเรียนมีการฝึกฝนและพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ครูเป็นแบบอย่างที่สำคัญในการแสดงพฤติกรรมที่ดีและสามารถให้คำแนะนำในการพัฒนาพฤติกรรมที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน ครูยังเป็นผู้ที่สามารถสอดแทรกการเรียนรู้ด้านคุณธรรมในทุกกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสอนวิชาภาษาไทย การสอนวิชาศีลธรรม หรือกิจกรรมพิเศษที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมโรงเรียนยังมีการสร้างระบบการส่งเสริมจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาคุณธรรมผ่านการทำงานกลุ่ม การร่วมกิจกรรมสังคม และการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติคุณธรรมในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การเคารพซึ่งกันและกัน และการรับผิดชอบหน้าที่ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการทำสิ่งดีงาม นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการจัดตั้งระบบการให้รางวัลและการยกย่องนักเรียนที่มีพฤติกรรมดี โดยการให้รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกาศชื่อในงานวันสำคัญต่าง ๆ หรือการมอบใบประกาศเกียรติคุณ ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำดี และช่วยเสริมสร้างคุณธรรมในตัวนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างระบบสนับสนุนที่ดีในโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย ยังรวมถึงการเสริมสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการสนับสนุนกิจกรรมด้านคุณธรรม โดยการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนในทุกระดับ ทั้งในด้านการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ด้วยระบบสนับสนุนที่แข็งแกร่งนี้ นักเรียนจะสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างมั่นคง ทั้งในโรงเรียนและในสังคม ส่งผลให้พวกเขากลายเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดี และพร้อมที่

จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัญจน์คัทธู ปิยะกาญจน์ เรื่อง วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ดี อยู่ในระดับพอใช้ถึงดีมาก ส่วนของผู้ปกครองใช้วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ผสมผสานกัน (กัญจน์คัทธู ปิยะกาญจน์, 2565)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการสร้างระบบสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติประสบการณ์ และด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ มีรายละเอียดในแต่ละด้านมีดังนี้

- 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
- 3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
- 4) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ มี 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณธรรม เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทางด้านคุณธรรม
- 2) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม มุ่งเน้นการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมในทุก ๆ ด้าน
- 3) ด้านการสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เน้นการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติคุณธรรมและจริยธรรมในชีวิตจริง
- 4) ด้านการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์ การให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและการปฏิบัติจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และ
- 5) ด้านการสร้างระบบสนับสนุน สร้างระบบที่สนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบไปด้วยการสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัยฯ ในแต่ละด้านยังพบรายละเอียดที่สะท้อนถึงการมีบรรยากาศที่ดี ความปลอดภัย การเรียนรู้แบบเน้นคุณธรรม การฝึกปฏิบัติจริง และการจัดระบบสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม การสร้างโอกาสให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมจิตอาสา สภานักเรียน และโครงการนักเรียนต้นแบบ ตลอดจนการสร้างบทเรียนจากประสบการณ์โดยใช้เหตุการณ์จริงในชีวิตประจำวันมาเป็นกรณีศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบสะท้อนคิดและปรับพฤติกรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางเหล่านี้ช่วยหล่อหลอมให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีจิตสำนึกต่อสังคม และดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรมได้อย่างเหมาะสมในศตวรรษที่ 21 จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยการจัดกิจกรรมร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม เช่น การร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การทำกิจกรรมสาธารณะ หรือการจัดโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
- 2) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถนำความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมไปใช้ในชีวิตจริง โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกปฏิบัติ การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนได้อย่าง

ยั่งยืน 3) ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการสอนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น 4) ควรสร้างระบบการติดตามและประเมินผลการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนได้อย่างแม่นยำและทันเวลา 5) ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์วิธีการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานและบริบทต่างกัน 6) ควรเน้นการศึกษาในระยะยาว เพื่อติดตามและวิเคราะห์ผลกระทบของการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมต่อพฤติกรรมของนักเรียนในระยะยาว โดยการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนจบการศึกษาหรือเข้าไปในสังคมภายนอกโรงเรียน การศึกษาในระยะยาวจะช่วยให้เข้าใจถึงความยั่งยืนและการประยุกต์ใช้คุณธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียนหลังจากการปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัญจน์คัทธู ปิยะกาญจน์. (2565). วิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน. ใน วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์. สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- จิตนา พุทธเมตะ. (2559). คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2564). จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2563). ศาสนาและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมานิตย์ โชติธมโม (อรรคชาติ). (2562). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). ปัญหาคุณธรรมตามสภาพแวดล้อมนักเรียน/นักศึกษา ผู้บริหาร/ครู/อาจารย์ผู้ปกครอง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2563). วิเคราะห์เด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บากกอกบล็อก.
- แสงนภา ภัคศิริวงษ์. (2558). การมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการให้โอกาสและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อ้อมเดือน สดมณี และคณะ. (2564). การศึกษาสภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของคนไทยในเชิงลึก. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.